

Areal- og funksjonsprogram B-sak360/2016

Areal- og funksjonsprogrammet skal gi føringer for utforming av barnehager som gir gode rom for lek og læring i trygge og hensiktsmessige arealer.

Areal- og funksjonskategorier

1. Barnehagers tomt og uteareal, som omfatter tomt, avkjørsel og parkering og lekeareal ute

Tomtens størrelse skal være avgjørende for barnehagens størrelse. Det innebærer at det på større tomter kan bygges barnehager for flere enn 60-80 barn, som er normen i gjeldende program.

Dersom en bygger barnehager for mer enn 80 barn må det sikres god organisering. uavhengig av størrelse på barnehagen, skal den ha felles ledelse og et felles personale.

Avkjørsel og parkering

Krav til avkjørsel og parkering justeres i tråd med bystyrets vedtak i juni 2012 om ny parkeringsnorm for barnehagene. I tillegg må avkjørsel og parkering ivareta intensjonen om «gåbyen» fra Kommuneplanens samfunnsdel, og følgelig gi mulighet for parkering av sykler og ev (sykkel-)vogner i tiden mens barnet er i barnehagen. Disse skal etableres i uteområdets randsoner. Kommuneplanens arealdel er under rulling. Det skal utarbeides et planforslag i løpet av 2016. En vil til enhver tid holde seg til gjeldende retningslinjer for avkjørsel og parkering.

Barnas lekeareal ute

Lekearealene ute skal være sikre, men også spennende og utfordrende for alle aldersgrupper.

Barnehagenes uteområder skal utgjøre en viktig del av et nærmiljøanlegg utenom barnehagens åpningstid.

Plassering av bygget må det tas hensyn til at det bør være god visuell kontakt mellom barnas oppholdsareal inne og utelekeplassen. I opparbeidelse av lekeområdet bør det i størst mulig grad søkes å bevare og benytte naturkvaliteter på tomten. En må ta hensyn til alle aldersgrupper samtidig som lekearealet skal være inspirerende og utfordrende.

I uteområdet bør det tilrettelegges for følgende aktiviteter:

Vann, Sandbasseng, Sklie og klatring, Disser, Sykling, Ball, Leke hus, Kjøkkenhage/grønnsakhage

Inngangspartiet skal være overbygget og skjermet for vær. I tilknytning til hovedbygget kan det bygges halvklimaliserte rom som kan gi mulighet for ulike aktiviteter. Halvklimaliserte rom kan f.eks. nyttes til oppbevaring av vogner og til soving, som temarom natur- og miljø og/eller som formingsrom. Rommet må også kunne brukes som vognskur.

Bybarnehagestandard omfatter Bergenhus, Årstad, Indre Laksevåg på tomter med særlige utfordringer.

Det skal det avsettes uteareal av høy kvalitet. Det må framgå hvordan redusert uteareal kompenseres med andre kvaliteter.

I barnehageprosjekter med begrenset uteareal, kan det vurderes å tilrettelegge for lekeareal på tak, som vil utgjøre en del av det totale lekearealet.

2. Barnehagens arealer inne, som omfatter både arealer som inngår i leke- og oppholdsareal og arealer som ikke inngår i leke- og oppholdsareal, herunder personal og administrasjonsareal.

Barnehagens arealer inne

Barnehagens arealer inne omfatter både arealer som inngår i leke- og oppholdsareal og arealer som ikke inngår i leke- og oppholdsareal.

Arealer som inngår i leke- og oppholdsareal for barna

Dette omfatter hjemmeområder, tema rom, samlingsrom, og kjøkken, og er arealet som står til disposisjon for barnas aktiviteter. Arealet skal være egnet for barns lek og kunne benyttes i hele barnehagens åpningstid.

Transparens skal inngå som en gjennomgående kvalitet i barnehagen, både mellom rom inne i barnehagen og i barnehagens rom inne og ute. Dette er for å sikre godt dagslys i alle aktivitetsrom og for ivareta hensyn til åpenhet og gjennomsyn. Graden av transparens skal vurderes ut fra dens hensikt. Dette kan være løsninger med glassfelt i dører, større eller mindre glassfelt mellom rom eller i gulv mellom etasjer. Hensyn til barns integritet må ivaretas i vurdering av grad av transparens.

Hjemmeområde

Til hvert hjemmeområde har en fast barne- og voksengruppe sin tilhørighet. Gruppestørrelse og sammensetning av gruppen kan variere og skal ta utgangspunkt i barns behov for trygghet, oversikt og mulighet for medvirkning. Spesielt skal det tas hensyn til de minste barnas behov for skjerming (flere rom).

Inndeling i grupper og hjemmeområder kan løses innenfor aldersinndelte grupper. Et hjemmeområde kan bestå av et rom som innredes med løse romdelere eller av flere mindre rom.

Hvert område må ha god tilgang til hoved kjøkken eller kjøkkenkrok, og kan ellers innredes ulikt og med ulike funksjoner.

Hjemmeområder kan ligge ved siden av hverandre og gjerne med døråpning mellom.

Hjemmeområder kan ligge i tilknytning til hoved kjøkken slik at et hjemmeområde og kjøkken kan fungere som allrom for hele barnehagen i de fellesaktiviteter som er naturlig at barnehagen arrangerer

For en barnehage med 80 barn skal det være fem hjemmeområder. To av hjemmeområdene skal ha kjøkken i tillegg til hoved kjøkken.

Tema rom

Temarommene skal legge til rette for ulike aktiviteter, som gir mulighet for varierte pedagogiske aktiviteter. Interiør og organisatoriske tiltak er virkemidler for å motivere og fremme pedagogikk i samsvar med rammeplanens målsetninger og fagområder.

Temarommene kan ha fleksible tema- og innredning. Enkelte tema rom skal være svakt kodet med mulighet for allsidig bruk, slik at barnehagens rom som en helhet ivaretar barnehagens mandat som læringsarena, spontane initiativ og barns rett til medvirkning. Minst et tema rom skal være tilpasset vannaktiviteter. Temarommene bør være enkelt tilgjengelig fra hjemmeområdene.

Samlingsrom

Samlingsrommet skal ha funksjon som større lokale for alle barnehagens brukere på dagtid til større samlinger, fester og arrangementer. Rommet må etableres i tilknytning til hovedkjøkken. I det daglige kan samlingsrommet fungere som et aktivitetsareal for grovmotoriske aktiviteter, bygge lek med mer.

Det må etableres lager for leker og utstyr i nærhet av samlingsrommet. Samlingsrommene kan ha funksjon som utleielokale for nærmiljøaktiviteter og må utformes i tråd med dette.

Kjøkken

Hoved kjøkken skal være del av fellesareal. To kjøkken skal plasseres i to av fem hjemmeområder. De tre kjøkkenene i barnehagen skal ha tørrlager for oppbevaring av matvarer.

Arealer som ikke inngår i leke- og oppholdsareal

Omfatter inngangsparti, grovgarderobe, utendørs soverom, sanitære rom, kommunikasjonsarealer, lager og personal- og administrasjonsarealer

Inngangsparti

Bygget kan ha en eller to innganger til garderobe.

Inngangene skal være tydelige velkomstområder for barn og foresatte. Det kan vurderes egen inngang for personalet og adkomst for varelevering. Barnehagens utforming og tomt må avgjøre antall og plassering av innganger. En av inngangene skal da være tydelig skiltet/markert som inngang til administrasjon og personalsone. Inngangspartiet skal være tilstrekkelig overbygget og skjermet til at det skal kunne brukes til oppbevaring av vogner og for at barn skal kunne sove ute i vogn. Det skal etableres gode rister/sluk og mulighet til å skylle barns yttertøy

Garderobe

Utformingen av bygget må ivareta rene og skitne soner jf. forskrift om miljørettet helsevern i skoler barnehage mv. Bygget kan ha en eller to garderober, og disse skal innredes i soner. Garderoben skal etableres ved inngangspartiet til utelekeplass og dimensjoneres for det antall barn tomten og bygget maksimalt gir mulighet for. Garderobene bør dimensjoneres med min 30 cm bredde garderobeplass pr barn. Den skal gi plass til alt yttertøy og skotøy tilpasset ulike årstider. Garderobene skal ha sittemuligheter og det må være plass (rist) til oppbevaring av sko, slik at disse ikke trenger å stå på gulvet.

Toalett og stellfunksjon skal være direkte tilgjengelig fra garderobe, og tørkerom bør bygges i tilknytning til garderoben. Rommet må ha avfukter og utlufting til friluft. Det skal lages garderobeplass på minimum 15 cm til personalets arbeidsyttertøy i barnas grovgarderobe.

Sanitære rom

Sanitære rom skal plasseres i nærheten av aktivitetsområder for barn og voksne. Det skal være to stalleplasser i hvert rom og toaletter med skjerming. Det foreslås videre transparente vegger eller glassvindu i voksenhøyde i alle sanitære rom ut mot aktivitetsområder, i tråd med foreslått transparens som gjennomgående kvalitet i barnehagen.

Det foreslås enkelte presiseringer om sanitære rom. Det skal være et veggmontert toalett pr 10 barn. Antall hev- og senk stalleplass med tilgang til vask, avklares i hvert enkelt prosjekt. Hvert hjemmeområde skal ha direkte tilknytning til toaletter og stallefasiliteter. I sanitære rom må det være funksjonell oppbevaring til bleier, byttetøy og annet nødvendig utstyr.

Kommunikasjonsareal

Det bør etableres minst mulig trafikkareal og rommene skal utformes slik at det ikke blir nødvendig å krysse/forstyrre aktivitet i andre arealer. Nødvendig trafikkareal bør fortrinnsvis utformes og dimensjoneres slik at det i seg selv kan romme allsidig aktivitet og være en del av barnas netto-leke og oppholdsareal

Areal til lagring

Lagerfasiliteter i form av nærlager i aktivitetsrom eller i tilknytning til aktivitetsrom. Hovedkjøkken skal ha tørrlager og kjølerom med enkel tilkomst for varelevering.

Renholds sentral og vaskerom med plass for vaskemaskin, Tørketrommel. Renholdsentral og vaskerom også skal inneholde lagerplass.

I tillegg kommer tekniske rom til varme- og ventilasjonsanlegg, og sentraler for el-kraft og IKT

Personalfasiliteter

Personalfasiliteter samles i en sone. Personalsone skal ha egen inngang og inneholde et kontor for styrer, fleksible arbeidsplasser og møterom, som utformes i ett eller to rom.

Pauserom, møterom, garderobe og toaletter/dusj.

Garderobe dimensjonert for samtlige ansatte i personalgruppen. I garderoben skal det være toaletter, dusj, omkleddingsrom og låsbare skap.

Areal- og funksjonsprogram utgjør i eksempelet for en barnehage for 80 barn samlet 629 m². (**Nettoareal**)

Barnas leke – og oppholdsareal	
Hjemmeområder 5 stk	150m ²
Fellesarealer med rom i ulike størrelser	210m ²
Sum Barnas leke – og oppholdsareal	360m²
Areal som ikke inngår i netto leke – og oppholdsareal	
Inngangsparti	5m ²
Garderobe barn 2x25m ² og ansattes arbeidstøytøy 4m ²	54m ²
Toaletter og stellerom	35m ²
Lager	35m ²
Vaskerom og lager	10m ²
Renhold og lager	10m ²
Sum areal som ikke inngår i netto leke – og oppholdsareal	149m²
Personalfasiliteter	
Kontor til styrer	10m ²
Arbeidsplasser og møterom	30m ²
Pauserom	20m ²
Garderobe/toalett/dusj	40m ²
Møterom	12m ²
Kopi/data/rekvisita lager	8m ²
Sum personalfasiliteter	120m²
Netto areal	629m²